

# مراقبت از تکامل کودک

## بهبود مراقبت از کودکان کم سن و سال

هر سال ۷/۶ میلیون کودک زیر ۵ سال در جهان می میرند. بیش از ۲۵ برابر این رقم - بالغ بر ۲۰۰ میلیون کودک - زنده می مانند ولی به حداکثر پتانسیل تکاملی خود نمی رسند. در نتیجه این آسیب، کشور آنها تقریباً ۲۰٪ از نیروی مولد بزرگسال خود را از دست می دهند. مراکز بهداشت، کارکنان بهداشت و مددکاران اجتماعی نقش مهمی در اعتلای تکامل کودکان کم سن و سال بر عهده دارند.

برای هر کودک - یک شروع خوب - یک عمر ادامه می یابد - جامعه ما را می سازد



### هر کودک

هر آنچه که در طول سالهای اول زندگی کودک اتفاق بیفتد در تکامل او اهمیت اساسی دارد. این سالها دوران فرصتهای بزرگ هستند، و لیکن در این دوران کودک مستعد تاثیرات منفی نیز می باشد.

بسیاری از کودکان به حداکثر توانایی انسانی خود نمی رسند چرا که آنها در خانواده هایی بسیار فقیر در کشورهای در حال توسعه زندگی می کنند. آنها غذا و مراقبت کافی و فرصتهایی برای یادگیری را ندارند. به این کودکان و خانواده های آنان می توان کمک کرد. تکامل و همچنین بقا، حق این کودکان است.

### شروع خوب

تغذیه و سلامت خوب، مراقبت پر از محبت مداوم و تشویق به یادگیری در سالهای اول زندگی به کودکان کمک می کند تا در مدرسه کارایی بهتری داشته، سالمتر باشند، درآمد بیشتری کسب کنند و مشارکت بیشتری در جامعه داشته باشند. این امر بخصوص در مورد کودکان فقیر اهمیت بیشتری دارد.

### یک عمر ادامه می یابد

زیربنای خوب در سالهای اول تغییراتی در دوران بزرگسالی ایجاد می کند و حتی این تغییرات باعث شروع بهتری در نسل بعدی نیز می شود.



World Health  
Organization

unicef



وزارت بهداشت، درمان  
و آموزش پزشکی  
دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس  
اداره سلامت کودکان



دانشگاه علوم پزشکی  
و خدمات بهداشتی درمانی تبریز  
معاونت بهداشت

## جامعه ما را می سازد

افراد تحصیلکرده و سالم در کسب ثروتهای اقتصادی و اجتماعی جامعه خود مشارکت و همکاری می کنند.

سازمان بهداشت جهانی (WHO) و صندوق کودکان سازمان ملل (UNICEF) همراه با طیف وسیعی از همکاران، بسته ای از مطالب تحت عنوان **مراقبت از تکامل کودک** درست کرده اند تا خانواده ها را با کمک مراکز بهداشت کارکنان بهداشت، مددکاران اجتماعی و سایر کسانی که با خانواده ها و کودکان کم سن و سال کار می کنند در جهت ارتقاء تکامل این کودکان حمایت کنند.

ارتقاء مراقبت از کودکان کم سن و سال برای رسیدن به **اهداف هزاره تکامل** یک عامل زیربنایی است. در شماره های ۲۰۰۷ مجله لانست **lancet** در مورد تکامل زود هنگام کودک برآورد شده است که بیش از ۲۰۰ میلیون کودک در کشورهای در حال توسعه یعنی بیش از یک سوم کل کودکان، به حداکثر تواناییهای خود نمی رسند. دلایل اصلی این آسیب، تغذیه ناکافی و فرصتهای محدود برای یادگیری است که در خانواده هایی که با فقر مواجهند، اتفاق می افتد. **کمیسیون معیارهای اجتماعی سلامتی WHO**، اهمیت تکامل سالهای اول دوران کودکی را در عدالت، سلامتی دوران بزرگسالی، رفاه و مولد بودن شناسایی کرده است. **گزارش پایش جهانی آموزش برای همگان سال ۲۰۰۷** از این موضوع حمایت می کند که مراقبت بهتر در سالهای اول کودکی، عملکرد کودک را در دبستان بهبود می بخشد. اهداف کاهش فقر بانک جهانی با تکامل سال های اول دوران کودکی شروع می شود. **مطالعه بر روی خشونت علیه**

## کودکان (گزارش دبیرکل سازمان ملل) نشان

داد که کودکان کم سن و سال زیر بار لطمات خشونت والدین خود قرار دارند. این مطالعه اهمیت ارتقاء مراقبت از کودکان کم سن و سال را در کاهش کلی خشونت مشخص کرد.

- شواهد پایدار و قوی وجود دارد که نشان می دهد:
  - ✓ مغز در سالهای اول زندگی سریعترین رشد را دارد. هنگامی که کیفیت تحریک، حمایت و پرورش ضعیف باشد، تکامل کودک بشدت آسیب می بیند.
  - ✓ اثرات آسیب های اولیه را می توان کاهش داد. مداخلات زود هنگام در کودکان آسیب دیده به بهبود بقاء، سلامتی، رشد و تکامل شناختی و اجتماعی آنها منجر می شود.
  - ✓ کودکانی که در سالهای اول زندگی خود کمک دریافت می کنند، در مدرسه موفقترند. آنها نسبت به کودکانی که این فرصتهای اولیه را نداشتند در دوران بزرگسالی مشاغل و درآمدهای بالاتر، سلامتی بهتر و سطوح پائینتری از وابستگی مالی و جنایت را تجربه می کنند.





این روند حمایت کنند. **CRC** از حقوق کودکان برای تکامل و همچنین بقاء دفاع می کند. بنابراین، نظام های بهداشتی باید رشد و تکامل بهتر را برای کودکان هدف قرار دهند. در حال حاضر اطلاعات مهمی وجود دارد که چگونه می توان در کشورهای در حال توسعه تکامل کودکان را با استفاده از مراقبت های بهداشتی ارتقاء داد.

### مراقبت از تکامل کودک

برنامه مداخله مراقبت از تکامل بر پایه بهترین شواهد موجود در تکامل کودک تهیه شده است. این برنامه از تازه ترین شواهد موجود در مورد شناسایی مهارتهای مهم مراقب که رشد و تکامل سالم کودک را تحت تاثیر قرار می دهند (حساس و پاسخگو بودن) تشکیل شده است. این شواهد نشان می دهند که این مهارتهای مهم را می توان به مراقبین آموزش داد. مراقبین و خانواده ها در بهترین موقعیت قرار دارند تا رشد و تکامل کودک را با استفاده از فعالیتها و تعاملهای روزانه خود تقویت کنند. خانواده ها اغلب برای تمرکز بر مهمترین فعالیتها در مورد تکامل کودکان کم سن و سال یعنی بازی و برقراری ارتباط به کمک نیاز دارند.

✓ تلاش برای بهبود تکامل زود هنگام کودک نه تنها هزینه محسوب نمی شود بلکه یک سرمایه گذاری است. محاسبات موجود از نظر مقرون به صرفه بودن مداخلات زود هنگام نشان می دهند که به ازای هر دلاری که برای ارتقاء تکامل زود هنگام کودک هزینه می شود می تواند بطور متوسط ۴ تا ۵ برابر مقدار سرمایه گذاری شده و در برخی موارد حتی بیشتر از آن بازگشت سرمایه داشته باشد.

### سیستم بهداشتی موقعیت منحصر بفردی دارد

اهمیت مراقبت سالهای اول زندگی کودکان از مدتها پیش شناخته شده است. افراد زیادی در بهبود مراقبت از کودکان کم سن و سال بخش مهمی را بر عهده دارند. در اکثر کشورها سیستم های بهداشتی بیشتر از مراکز دیگر به کودکان کم سن و سال و خانواده های آنان دسترسی دارند. مراکز بهداشت اغلب خدمت ویزیت در منزل را ارائه می دهند. علاوه بر این، تغذیه و سلامت خوب در تکامل کودکان نقش اساسی دارند. لذا مراکز و فعالیتهای بهداشتی جامعه باید از موقعیت منحصر بفرد خود برای تقویت تلاشهای خانواده ها در جهت ارتقاء تکامل کودکان استفاده کنند.

**عهدنامه حقوق کودک (CRC)** سازمان ملل تمام کشورها را فرا می خواند تا امکان تکامل کودکان را تا حداکثر توانایی انسانی فراهم ساخته و از خانواده ها در

است.  
انجام **مراقبت از تکامل کودک** در مقیاس وسیع ،  
فواید سلامتی و اجتماعی عمومی قابل توجهی خواهد  
داشت.

کارکنان مختلف بهداشت و جامعه می توانند از برنامه  
**مراقبت از تکامل کودک** استفاده کنند تا راهنمایی  
متناسب با سن برای تحریک تکامل شناختی ، زبان  
و عاطفی – اجتماعی از راه بازی و برقراری ارتباط را به  
مراقبین کودکان کم سن و سال ارائه بدهند. این راهنما  
طوری طراحی شده است که برای کودکان و خانواده  
هایی که بیشترین نیاز را دارند ، مفید باشد. موثر بودن  
این راهنما در بهبود مراقبت پاسخگو تشخیص داده شده

### بسته مراقبت از تکامل کودک شامل مطالب زیر است:

- ✓ توصیه های ساده ای که کارکنان بهداشت برای بهبود تکامل کودکان می توانند به خانواده ها بکنند.
- ✓ مطالب آموزشی برای کارکنان بهداشت و مددکاران اجتماعی.
- ✓ حمایت از خانواده ها برای حل مشکلات شایع در فراهم کردن مراقبت خوب از کودکان کم سن و سال.
- ✓ مطالب حمایتی.
- ✓ چارچوب پایش و ارزشیابی

World Health Organization  
Department of Maternal, Newborn  
Child and Adolescent Health ( MCA )  
Avenue Appia ۲۰  
CH۱۲۱۱- Geneva ۲۷  
Switzerland  
Email: [mca@who.int](mailto:mca@who.int)

برای کسب اطلاعات بیشتر با آدرس های زیر تماس  
بگیرید :

Early Childhood Development/PDO  
UNICEF House  
۳ UN Plaza  
New York, NY ۱۰۰۱۷  
USA

Email: [pubdoc@unicef.org](mailto:pubdoc@unicef.org)



وزارت بهداشت ، درمان  
و آموزش پزشکی  
دفتر سلامت جمعیت ، خانواده و مدارس  
اداره سلامت کودکان



دانشگاه علوم پزشکی  
و خدمات بهداشتی درمانی تبریز  
معاونت بهداشت